

**VARBERGS
KOMMUN**

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen

RIKTLINJER

Senast reviderad 2018-04-20

1 (7)

Riktlinjer för enskilda avlopp i Varbergs kommun

POSTADRESS
Varbergs kommun
432 80 Varberg

BESÖKSADRESS
Drottninggatan 17

TELEFON
0340-880 00
TELEFAX
0340-69 70 55

ORGANISATIONSNUMMER.
212000-1249

E-POSTADRESS
mhn@varberg.se
WEBBPLATS
www.varberg.se

Innehåll

Innehåll

Riktlinjer för enskilda avlopp i Varbergs kommun	1
Innehåll	2
Syfte	3
Avgränsning.....	3
Grundkrav	3
Skyddsnivåer.....	4
Riktlinjer Varberg	5
Hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd.....	5
Hög skyddsnivå med avseende på hälsoskydd.....	5
Lagstiftning	6
EU:s ramdirektiv för vattenkvalitet	6
Havs-och vattenmyndigheten	6
Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd	7

Bakgrund

I Varbergs kommun finns idag fler än 5000 enskilda avlopp och gemensamhetsanläggningar av varierande kvalitet. För att minimera den belastning som de enskilda avloppen utgör på miljön, samt för att undvika de risker för människors hälsa som är förknippade med hantering av avloppsvatten, är det viktigt att kommunens handläggningsrutiner för tillståndsprovning och tillsyn av enskilda avlopp håller hög kvalitet.

Dåligt placerade avloppsanläggningar och otillräcklig rening bidrar med läckage av fosfor, kväve och syreförbrukande ämnen till våra sjöar, vattendrag och kustvatten. De kan också förorena grundvatten eller dricksvattenbrunnar, samt sprida smittämnen till ytvatten där människor vistas eller djur hålls.

De nya riktlinjerna är i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens nya tillsynsvägledning och är även ett komplement till gällande lagstiftning och beslutade föreskrifter, och ska således vara en hjälp vid miljö- och hälsoskyddsförvaltningens handläggning av tillsyns- och provningsärenden.

Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att säkerställa att bedömningar och beslut som gäller enskilda avlopp i Varbergs kommun blir likvärdiga och tydliga.

Syftet är också att handläggningen ska bli effektivare. I riktlinjerna definieras de kriterier som ligger till grund för bedömningar och hur förvaltningen arbetar med havs- och vattenmyndighetens vägledning för effektivare tillsyn.

Med riktlinjer som grund är det enklare för miljö- och hälsoskyddsförvaltningen att utföra enhetlig tillsyn och handlägga tillståndsansökningar vilket även underlättar för fastighetsägare och entreprenörer. Beslut baserade på riktlinjerna ger en högre rättssäkerhet och en större grad av likabehandling.

Avgränsning

Riktlinjerna gäller endast för små enskilda avloppsanordningar eller gemensamhetsanläggningar som är dimensionerade för 5 till 200 personer. De gäller dessutom endast utanför verksamhetsområde för kommunalt avlopp. I vissa områden löses avloppsproblematiken med samfälliga ledningar till det kommunala avloppsnätet. De här samfälligheterna omfattas inte av riktlinjerna.

Grundkrav

Oavsett hur effektiv rening en avloppsanordning har, finns det vissa platser där det inte är lämpligt att inrätta ett enskilt avlopp. När väl en tillåtlighetsprovning visat att avlopp kan anläggas, ska detta uppfylla vissa grundkrav som exempel att funktionen ska vara enkel att kontrollera, anläggningen ska vara tät (förutom ev. infiltrerande del) och dag- och

dräneringsvatten får inte ledas till anläggningen. Vertikala och horisontella skyddsavstånd bedöms i det enskilda fallet men bör utgå från de allmänna rådens rekommendationer. Goda marginaler i skyddsavstånd till grundvattnet är viktigt för att se till att en framtida ökning av nederbörden och högre grundvattennivå inte bidrar till att försämra funktionen hos färdigställda avloppsanordningar.

1. Inrättandet av en avloppsanordning ska utföras av sakkunnig entreprenör. En entreprenör kan bedömas sakkunnig via yrkeserfarenhet och uppvisad kompetens, eller t.ex. genom att ha genomgått och godkänts i en utbildning. Dokumentation över anläggandet ska redovisas.
2. När det är möjligt att ansluta till kommunalt avlopp eller till andra gemensamma lösningar ska detta beaktas. För fastigheter som ligger inom kommunalt verksamhetsområde krävs kommunal anslutning.
3. Utsläpp av renat avloppsvatten ska så långt det är möjligt utformas så att ytterligare rening kan ske naturligt, till exempel genom att avleda till infiltrations dike, öppet dike, åkerdränering, stenkista eller liknande innan vattnet slutligen når recipienten, naturlig vattenförekomst eller grundvattnet.

Skyddsnivåer

Vid bedömning av normal eller hög skyddsnivå ska bedömningen ske utifrån recipientens känslighet för påverkan från avloppsanläggningen. I samtliga ärenden ska en bedömning i varje enskilt fall göras tillsammans med en skälighetsbedömning enligt miljöbalken. Detta innebär att miljö- och hälsoskyddsförvaltningen kan ställa reningskrav som avviker från skyddsnivåerna så länge det är motiverat utifrån miljöbalkens hänsynsregler.

Platsens förutsättningar är avgörande för vilka faktiska skyddsavstånd som gäller i det enskilda fallet. Vid bedömning av vilken skyddsnivå en avloppsanläggning ska omfattas av ska de hydrologiska och geologiska aspekterna beaktas, eftersom detta kan ändra förutsättningarna för bedömningen. Avgörande är grundvattnets flödesriktning och grundvattenytans nivå i förhållande till befintlig markyta. Hänsyn ska tas till marklutning och terräng, jordartens genomsläpplighet och förmåga att reducera smittämnen och fastläggning av näringsämnen. Markens retentionsförmåga ska vägas in i varje bedömning. Retention kan förklaras med markens förmåga att kvarhålla ämnen och rena från smitta. Vid rening av avloppsvatten från enskilda avloppsanläggningar är det främst retentionspotentialen av fosfor man räknar på.

Riktlinjer Varberg

Vattenförekomster som är hårt belastade ska prioriteras vid tillsyn och i utredningar. Behov av tillsynsinsatser kan även finnas i områden med högt bebyggelsetryck, svåra markförhållanden och dricksvattenproblematik.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen arbetar kontinuerligt med att:

- Utöva tillsyn på enskilda avloppsanläggningar för 5-200 personer. Arbetet utgörs av inventering, tillsyn och provning.
- Långsiktigt möjliggöra kretslopp och påverka aktörer andra förvaltningar i kretsloppsarbetet.
- Delta i kommun- och länsövergripande arbete som berör vatten och avlopp i Varbergs kommun.

Hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd

Områden där hög skyddsnivå för miljöskydd kan bli aktuella är främst vid havet, sjöar och vattendrag samt olika skyddsvärda områden. De avstånd som anges i riktlinjerna ska endast betraktas som riktvärden eftersom platsens förutsättningar är avgörande för vilka faktiska skyddsavstånd som gäller i det enskilda fallet.

I följande områden bör hög skyddsnivå för miljöskydd gälla.

1. För de sjöar och vattendrag som är vattenförande året om, med statusklassen god med avseende på näringsämnen, gäller hög skyddsnivå inom 50 meter.
2. För havet, sjöar och vattendrag som är vattenförande året om, med statusklassen sämre än god med avseende på näringsämnen, gäller hög skyddsnivå inom 100 meter.
3. Inom Natura 2000 område, nationalpark, naturreservat med olika former av naturskydd, biotopskyddsområden, nyckelbiotoper samt inom områden som omfattas av naturvårdsprogrammet.

Hög skyddsnivå med avseende på hälsoskydd

De områden där hög skyddsnivå för hälsoskydd kan bli aktuella är i huvudsak relaterade till dricksvatten eller där människor kan riskera att komma i nära kontakt med avloppsvatten. Syftet är att minimera riskerna för smittspridning.

I följande områden bör hög skyddsnivå för hälsoskydd gälla

1. Inom de kommunala dricksvattentäkternas skydds zoner och i förekommande fall, vid närhet till en enskild eller samfällad vattentäkt.
2. Vid vattenförekomster som är utpekade för framtida dricksvattenförsörjning.

3. Områden som har en hög sammanlagd belastning som riskerar olägenhet för människors hälsa eller miljön eller där belastningen riskerar att bli hög i framtiden.
4. Inom ett område av minst 100 meter från en badplats som omfattas av Badvattendirektivet (76/160/EEG), kommunalt inrättade badplatser och större allmänna badplatser. Bedömning för risk för påverkan måste ske i det enskilda fallet.

Lagstiftning

Enligt miljöbalken ska avloppsvatten avledas och renas eller tas om hand så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer.

Innan arbetet med att inrätta en avloppsanordning med vattentoalett påbörjas krävs enligt förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd tillstånd från den kommunala nämnden. Tillstånd krävs även vid anslutande av vattentoalett till befintlig anordning. För att ändra en befintlig avloppsanordning krävs enligt 14 § i samma förordning en anmälan till den kommunala nämnden. Det samma gäller för inrättande av annan avloppsanordning än en som vattentoalett ansluts till.

Enligt Varbergs kommuns lokala föreskrifter för att skydda hälsa och miljö krävs det anmälan för annan toalett än vattentoalett samt för latrin- och urinhantering.

EU:s ramdirektiv för vattenkvalitet

I EU:s ramdirektiv för vatten finns övergripande mål om att Sverige ska uppnå en god vattenkvalitet till år 2027. I Varbergs kommun finns ett antal sjöar och vattendrag som för närvarande inte uppnår god ekologisk status.

Vattenmyndigheten i Västerhavets distrikt beslutade i december 2016 om kvalitetskrav i form av miljökvalitetsnormer för yt- och grundvattenförekomster inom distriktet (2016:58). Vattenmyndighetens klassificeringssystem för näringsämnen i ytvatten är i fallande ordning; Hög, god, måttlig, otillfredsställande samt dålig.

Beslutet innebär att sjöar och vattendrag i Varbergs kommun ska uppnå god status senast 2021, enligt ett fastställt åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammen riktar sig till kommuner och myndigheter, vilka har ansvaret att se till att åtgärder vidtas. Åtgärdsprogrammen har en cykel på 6 år.

Havs-och vattenmyndigheten

I april 2015 publicerade Havs- och vattenmyndigheten en ny vägledning med exempel för effektivare tillsyn av små avlopp (2015:1). Havs- och vattenmyndighetens syfte är att ge de kommunala tillsynsmyndigheterna verktyg för en effektivare tillsyn av små avloppsanläggningar. Målet är kortare handläggningstid och fler åtgärdade anläggningar men även att bidra till en

mer enhetlig tillämpning av miljöbalken vid hantering av avloppsärenden i landets kommuner.

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd

Enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avlopps- anläggningar för hushållspillvatten (HVMFS 2016:17) kan områden delas in efter känslighet för påverkan från små avloppsanläggningar i två nivåer, normal respektive hög skyddsnivå för såväl hälsoskydd som miljöskydd.

Normal och hög skyddsnivå

Beroende på om det är hög eller normal skyddsnivå gäller olika krav på anläggningens reningsförmåga.

Reningskraven ur miljöskyddssynpunkt är följande:

Normal skyddsnivå:	Hög skyddsnivå:
BOD ₇ 90 % reduktion (syretärande ämnen)	BOD ₇ 90 % reduktion (syretärande ämnen)
P _{tot} 70 % reduktion	P _{tot} 90 % reduktion
	N _{tot} 50 % reduktion

Reningskraven ur hälsoskyddssynpunkt är följande:

Normal skyddsnivå:	Hög skyddsnivå:
Utsläpp av avloppsvatten medverkar inte till en väsentligt ökad risk för smitta eller annan olägenhet, t ex lukt, där människor kan exponeras för det, exempelvis genom förorening av dricksvatten, grundvatten eller badvatten. Den hantering av restprodukter från avloppsanläggningen som äger rum på fastigheten, kan skötas på ett hygieniskt acceptabelt sätt.	Ytterligare skyddsåtgärder utöver den huvudsakliga reningen i en avlopps- anläggning vidtas. Exempelvis kan det finnas behov av att förbjuda utsläpp, att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig, att öka anläggningens robusthet eller att lägga tillreningssteg som ytterligare reducerar föroreningsinnehållet, ökar uppehållstiden, utjämnar varierande flöden eller tar emot eventuellt bräddat vatten.